

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunei tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:

PENȚRU

AUSTRO-UNGARIA:

Pe un an: 10 cor.

Pe 1/2 an: 5 cor.

PENȚRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:

Pe un an 14 franci.

Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Nr. 4201/1908.

Anunț școlar.

Se aduce la cunoștința publică, cumcă pețițiunile de primire în institutul pedagogic ort. rom. din Arad pe anul școlar 1908/9, au să fie înaintate la adresa Consistorului, cel mult până la 1/14 August a. c., instruite cu:

1. Atestat de botez;
2. Testimoniu despre absolvarea alor 4 clase medii;
3. Atestat de moralitate dela oficiul par., la care aparține, vidimat de protopopul concernent;
4. Atestat medical despre starea sanitară și întregitatea corporală.

Tinerii, cari reflectează la primire gratuită în alumneul diecezan, cei de pe teritorul districtului acestui Consistor, au să se adreseze aici, iar ceilalți, de pe teritorul Consistorului din Oradea-mare, au să se adreseze aceluia.

Atari reflectanți vor avea să alătore la cererea de primire și certificat dela antistia comunală, în care să se cuprindă date amănunțite despre starea materială atât a reflectantului cât și a părinților lui. Aceste atestate vor trebu, ca spre confirmare să fie semnate și de conducătorul oficiului parohial al locului.

Arad, la 17/30 Iunie 1908.

Consistorul ort. român
din Arad.

Lucrul.

Ni se prezintă apariții în viața socială, cari trebuie să ne pună pe griji. Vedem adecă cum averile câștigate de părinți întru sudoarea feței lor, se prăbușesc în mâni de primei generații. Rari sunt cazurile când ele se mențin. Tot aceasta apariție o observăm, mult puțin, și la frații maghiari. Mai bine se țin averile în mâinile germanilor. Peste tot se țin în mâinile evreilor, afară

de cazurile, când ovreul părăsește meseria părintească și devine și el gentry, cu pasiuni aristocrate, când de, se restogolesc și dânși. Astfel nu ajungem noi la o clasă stabilă bogată, bogății, aristocrați maghiari sărăcesc, iar germanii și ovreii devin o clasă superioară bogată. Tot așa stăm și pe carierele intelectuale. Germanul și ovreul dominează carierele productive, iar noi ceilalți suntem element de a doua mână. Cine nu vede așa dezvoltarea, nu-l privesc concluziile ce voim se le tragem din acesta premisă, izvorită din observațiile noastre.

După noi, aceste crude fapte izvoresc din creșterea familiară. La noi adecă lucrul este conziderat ca un greumânt, tot ca pe vremea iobăgiei, când bietul român lucră pentru alții. Se vede că nici acum nu ne-am putut dezbracă de modul de gândire iobăgesc. Educația aceasta în oroarea de lucru să face prin părinții, cari vecinic blastămă lucrul ca o ugie a vieții și copilul prinde ură contra lucrului și se subtrage dela el unde numai i-se dă puțința. De câteori auzim la noi, las nu lucre băiatul, că destul am lucrat eu, ori că are din ce trăi, nu mai trebuie să lucreze. Cu un cuvânt se idealizează nelucrarea. Și băiatul nelucrător în scurtă vreme isprăvește câștigul muncii părinților, așa încât noi până acum n'am putut ajunge se avem mari proprietari, mari industriași și negustori. Căci ce a câștigat dreapta tatălui, împrăștie stânga fiului. Dat fiind, că noi n'am moștenit latifundii ci toți suntem ridicați din munca noastră. Aceiași soarte a avut-o și boerimea maghiară, care prin situația schimbată a dezrobirei țaranilor, și-a pierdut mura din gură și i-a fost rușine să lucreze pentru menținerea moștenirii, care sa strecurat apoi pe mâinile ovreilor. Și dacă la noi e conziderat lucrul de greumânt, iar la maghiari de rușine, de sine înțeles, că nu putem da înainte economiceste.

În cele intelectuale, îmi spunea odată un profesor universitar din Budapesta: la universitate nu învață serios nici tinerii dvoastră nici ai noștri, decât numai ovreii, cari ne pun în uimire cu diligența lor. De aici provine. că pretutindenea unde se cere cunoștință și lucru conducător, ovreii ocupă terenul.

Și pentru ce ovreul? Pentru că ovreul privește lucrul de binecuvântarea lui Dumnezeu. Părintele ovreu lucră ziua și noaptea, și binecuvântă lucrul care i-a adus folos. Copilul aude în casa părintească despre roadele binecuvântate ale muncii, despre aceea, că numai prin muncă se poate trăi și ajunge la fericire și astfel îi devine lucrul idealul vieții. În acest ideal familiar zace taina forței neamului ovresc. Unde și la ovrei intră spiritul domniei parasite, acolo și ovreul să prăbușește întocmai ca și ai noștri.

Lucrul adună deopotrivă și în casa ovreului și în casa creștinului și viceversa nelucrarea risipește și casa ovreului și casa creștinului. Să nu ne amăgim cu alte închipuiri despre taina înălțării ori a căderii unui popor.

Dar lucrul nu adună numai avere materială ci și morală, lucrul este, ce nobilitează și inima, leagă pe om de vatra câștigată de el, va se zică îl face patriot în senzul etic al cuvântului, și lucrul îl face creștin bun, pentru că prin lucru se convinge, că numai binecuvântat de Dumnezeu, poate aduce roade. Lucrul este osia progresului și material și moral, în rezumat lucrul este izvorul tuturor bunurilor, a tuturor fericirilor.

Și românul are atâtea aptitudini bune de lucru. Brațe viguroase și o istetime superioară, așa încât animat de lucru e o forță mult apreciată și de străini. Știți doar ce respect are lumea de românul harnic.

Datorința noastră ca și părinți spirituali ai poporului, este să stărpim din conștiința neamului nostru oroarea față de lucru și se dezvoltăm în el iubirea de lucru și atunci neam mai ales decât noi nu va fi în țara aceasta. De aici provine înșămătatea cea mare a introducerii lucrului manual în școală și îndulcirea poporului la lucru prin exemplul viu al preoțimei și a învățătorimei, care nu o permis să uite cuvintele Mântuitorului Hristos, că Tatăl meu lucrează și eu lucrez, și nici deviza lumei culte, că meșteșugul este mai mult decât o rentă.

Să se șteargă dar din dicționarul familiar defaimarea lucrului și să se înlocuiască cu binecuvântarea lui. Părinții cu familie să reducă tot binele la lucrul binecuvântat de Dumnezeu, fiecare casă să fie casă de lucru, și atunci fiii vor ști chivernisi moștenirea și sporii la mai mult. Atunci putem spera la stabilirea unei clase bogate și la noi. Jos cu rugina iobăgiei hulitoare de lucru și sus cu idealul lucrului, căci lucrul este calea fericirii.

Sfintirea bisericii din Șiria.

Evenimente înălțătoare de suflete s'au petrecut iarăși în sinul diecezei arădane acum Dumneacă la 20 Iulie (2 Aug.) căci am avut oca-

ziunea a vedea pe P. S. Sa Domnul Episcop Ioan I. Papp împlinind slujba grea a arhieriei cu dragostea și râvna, cari îl fac vrednic următor al apostolilor.

Parohia Șiria renovându-și și infrumșetându-și biserica pe din lăuntru și pe din afară, prin reprezentanța ei legală a rugat pe Preasfințitul arhieriu diecezan, să binevoiască a îndeplini partea canonică a lucrului și astfel a săvârși în persoana sfintirea lucrărilor de renovare și infrumșetare.

P. S. Sa necăutând la greutate și oboseală, îndemnat de iubirea sa mare către eparhioșii săi, nu numai că n'a denegat cererea credincioșilor ci a primit și terminul statorit de ei pe ziua de 20 Iulie (2 Aug.) a. c., când apoi, deși putea lua calea directă dela Arad la Șiria, au preferat drumul care trece și prin alte comune și astfel cu ziua Sf. Ilie s'a coborât în mijlocul fiilor săi sufletești din Cuvin, Covăsiț și Șiria, ca prin puterea și înțelepciunea cuvântului său, să ridice pe cei slabi, să îndemne pe cei buni și să întărească pe cei desperați.

P. S. Sa a plecat din Arad Duminecă dimineața la 5 ore cu motor special, în suită eiă dl protopop al Aradului Vasilie Beleş, protodiaconul dr. Iustin I. Suci, G. Purcariu cassar consistorial, S. Șeviciu funcționar consistorial și Nestor Blaga candidat de preot, pentru că altă parte din suită plecase la Șiria de sara, pentru a săvârși cele prescise de tipic pentru sfintirea bisericii. Prin comunele Micălaca, Măndruloc, Căcir și Sămbăteni, P. S. Sa a trecut între sunetele clopotelor și bubuitul traescurilor.

La Ghioroc i-s'a alăturat P. S. Sale părintele protopop al tractului Radna dl Procopie Givulescu, precum și dl referent bisericesc George Popoviciu și diaconul Cornel Lazar, cari veniseră dela Șiria. În drumul său P. S. Sa s'a oprit întâi în comuna Cuvin, unde a fost salutat de către dl învățator Dimitrie Popoviciu, intrând apoi în sf. biserică, P. S. Sa a cetit rugăciunea deslegării, iar apoi a rostit o cuvântare foarte potrivită, îndemnând credincioșii la cercetarea deasă a sfei bisericii, ca să învețe și să îplinească poruncile ei, indeosebi le leagă de inimă creșterea conștiințioasă a copiilor lor în dragostea și frica lui Dumnezeu. După aceste, înaltul Prelat și-a continuat calea spre Covăsiț. Aici a fost salutat de către protopopul tractului Șiria dl Mihail Lucața, care era încunjurat de protopopul Butenilor dl Traian Magier și de preoții locali Ioan Cure și Ioan Micloși și de-o mulțime de credincioși. P. S. Sa răspunde în mod calduros la cuvintele dlui protopop, tot asemenea și dlui notar comunal Nicolae Bufta, care la bineventat în numele antist-ei și apoi însoțit de cler și popor, plecă sub baldachin cu litia la sf.

biserică, în ușa căreia este salutat de părintele Ioan Cure. După aceste întră în biserică, ceteste rugăciunea deslegării, care auzită acum prima dată din gura Arhierelui, face o impresiune puternică asupra ascultătorilor. În cuvântarea rostită după aceasta rugăciune, Domnul Episcop laudă parohienii pentru progresul, ce l-au făcut în cele materiale, dar totodată citându-le din pildele lui Solomon cuvintele »că mai ales este numele bun decât bogăția și este mai mare dar decât aurul și argintul«, îi îndeamnă să se îmbogățească și în cele sufletești, ferindu-se de certe și desbinări și iubind pacea și adevărul. P. S. Sa se re'ntoarce acum între urările poporului la motor și încunjurat de domnii protopopi și preoții amintiți mai sus, își continuă calea spre Siria. La marginea comunei Șiriei este salutat în numele administrațiunii de dl protopretor onorar Dr. Cornel Novac, iar în numele comitetului parhial îl binevințează dl Axente Secula.

P. S. Sa mulțumindu-le la toți, s'a urcat în trăsura trasă de patru cai a dlui Axente Secula și încunjurat de un banderiu frumos, pleacă urmat de un șir lung de căruțe, pe strada principală, ale cărei case și porți erau decorate cu covoare cari de cari mai frumoase. Ajuns la casa protopopească, îl întâmpină fetița dlui protopop Mihail Lucața cu un buchet de flori. P. S. Sa Domnul Episcop a descins la casa dlui protopop Mihail Lucața, de unde la oarele 9 și $\frac{1}{2}$ preoții liturgisători l-a petrecut cu litie la biserică.

După rugăciunea »luării vremii« și îmbrăcare, P. S. Sa azistat de P. On. Domnii protopopi Vasilie Beleş, George Popovicu, Procopie Givulescu, Mihail Lucața, Traian I. Mager, de preoții: Ioan Morariu, Filip Leuca, Vasilie Popovicu, Ioan Micloși, Romul Măeruşan, Traian Terebenț, protodiaconul Dr. Iustin I. Suciuc și diaconul Cornel Lazar, ies înaintea uşii bisericeii despre apus și săvârşeşte sfințirea apei, iar după aceasta, sfințirea bisericeii, care local s'a arătat și a fost prea mic pentru a încăpea în el poporul adunat pentru a ascultă și azistă la sfântul și mărețul act săvârșit de P. S. Sa. În decursul sfințirii liturgii P. S. Sa a binevoit a hirotoni întru diacon, pe absolventul de teologie dl Nestor Blaga ales capelan în Tulca, iar la sfârșitul liturgiei, P. S. Sa în cuvinte prea bine alese, la înțelesul și acomodat firii și obiceiurilor poporului din acel loc, îi îndeamnă la păstrarea obiceiurilor bune și sănătoase, la alipire cătră maica biserică și în legătură cu aceasta, la școala noastră poporală confesională care are menirea de-a înălța bunăstarea sufletească și materială a poporului. Cuvântarea a încheiat-o P. S. Sa cu citatul cu care a început »Fie pace întru puterea ta și binecuvântare între zidurile turnului tău«. (Ps. 121 v. 7.)

După încheerea cuvântării, P. S. Sa sărută sfta cruce și se stropește cu apă urmând astfel și preoții după rang și etate, apoi poporul la sărutarea sfințitei cruce și la împărțirea anaforei. După actul amintit P. S. Sa săvârşeşte sfințirea icoanei născătoarei de Dumnezeu, donată de cătră dl protopop Mihail Lucața și soția dânsului dna Lucreția năs. Milian.

După săvârșirea sfințitei slujbe au urmat recepțiunile.

Prânzul comun a fost în ospitala casă a dlui protopop Mihail Lucața, unde pe lângă P. S. Sa și preoții liturgisători, au luat parte reprezentanții comunei, a autorităților și a diferitelor confesiuni.

La masă pe lângă toastul P. S. Sale pentru gloriosul nostru monarh, sau rostit toast pentru P. S. Sa, pentru diferitele confesiuni și pentru stăpânul și stăpâna casei.

După prânz, I. P. S. Sa a făcut văzută autorităților și persoanelor cari l'au onorat cu prezența, iar la oarele 7 și $\frac{1}{2}$ sara, s'a re'ntors cu suita Sa, întâmpinat fiind la toate gările de mult popor care așteptă re'ntoarcerea bunului arhieru.

Dee atotputernicul, ca sămânța sămănată cu cea mai mare dragoste de zelosul nostru arhipăstor, să aple pământ roditor și inimi deschise, ca la timpul său să aducă și roade îmbelșugate.

Unul dintre cei prezenți.

Emil

sau

Despre educațiune

de

I. I. Rousseau,

traduse de

Ican Ardelean învățător.

Cartea I.

— Urmare. —

Lacedoneanul, Pedaretes se insinuă pentru a fi primit în senatul de trei sute; refuzat fiind, se re'ntoarce bucuros, că în Spărta s'au aflat 300 bărbați, cari sunt mai merituoși pentru consiliu ca dânsul. Eu presupun, că aceasta bucurie a fost sinceră și nu forțată, ce cred fără nici o cauză. Iată așa e adevărul cetățean.

O femeie spartană a avut la armată cinci copii, despre cari cu finea unui atac a așteptat nunciu. Vine un helot; întrebă de acesta tremurând. „Cei cinci fii au căzut pe câmpul de luptă“. Sclav mișel, — strigă femeea — cine întreabă aceasta. „Noi suntem invingători!“ La aceasta mama aleargă în biserică dând mulțamită cerului pentru victoria eluptată.

Acel cetățean, care voește a-și rezervă natura originală, nu e în curat, că ce voiește. Fiind în contrarietate continuă cu sine însuși și vecinic rătăcind între aplecările proprii și între datorințele impuse lui, nici când nu ar fi om, nici cetățean; n'ar fi folositor nici sieși, nici altora. Cel mult poate ar fi un astfel de cetățean, cum sunt Francezii în zile noastre și aflăm și între Englezi, adevă: un nimica mare.

Ca omul să devină ceva, ca cineva să fie acela, ce trebuie să fie, e necesar înainte de toate să lucreze astfel, precum vorbește; trebuie să fie în curat cu sine și cu aceea, ce-și plănuiește, aceasta să-o publice măreț, și să o urmeze. Arate-mi cineva dacă e în stare o astfel de ființă ciudată, să mă convingă, că om e sau cetățean; sau în ce chip s'ar încercă a îndeplini rolul amândurora.

Din aceasta necesitate purced două metode ale educațiunii, contrare între sine și contrare în direcții: unul e public și comun, altul e special și familiar.

Voiți să aveți idee despre educațiunea comună? Cetiți cartea lui Plato intitulată Republica (Politia). Nu e acesta op politic, precum s'ar presupune din partea aceloră, cari cunosc cărțile numai după titlu, ci e o astfel de dizertațiune educativă, de care n'a scris încă nimeni.

Dacă cineva voiește a se adresă la patria imaginelor mitice, ca exemple obicinuesc a aduce exemplele lui Plato. Dacă însă Lycurgus numai decât își publică principiile sale în scris, aceste ni-s'ar înfățișă într'o formă cu mult mai încurcată. Plato a avut de scop mai mult puritatea inimii, pe când Lycurgus a lipsit-o de caracterul său natural.

Instrucțiune publică în zilele noastre nu există și nici nu poate există, pentru că unde nu este patrie, acolo nici cetățeni nu pot fi. Aceste două cuvinte: „patrie“ și „cetățean“ trebuiesc șterse din dicționarul limbilor moderne. Că pentru ce? Aceasta cauză o înțeleg pe deplin, dar nu o spun; aceea pe lângă toate nu ar schimbă subiectul opului meu.

Din parte-mi nu conzider de școli publice acele instituțiuni de batjocură, cari de comun le numesc colegii¹⁾. Nu conzider de aceea nici așa numita educațiune lumească, pentru că educațiunea nizuindu-se cătră două scopuri finale și contrase, nu poate să le ajungă. Cel mult crește astfel de oameni cu două fețe cari la aparență trăesc pentru alții, dar în realitate pentru fericirea lor proprie. De altcum astfel de înfățișări sunt de toate zilele și așa nu au nici o valoare, sunt impotente.

Sunt productul contrazicerilor și acele, ce le observăm în continu la noi. Fiind abātuți de natură

¹⁾ Avem profesori destui, mai ales la universitatea pariziană, pe cari îi stimez și iubesc, cari după părerea mea ar fi în stare a da o educațiune bună tinerilor nostri, dacă n'ar fi siliți să se acomodeze după planul vechiu. Pe unul îl și provoc a-și publică părerile relative la reformă. În modul acesta cel puțin vor ajuta starea de azi, dacă vor vedea, că răul e nevindecabil.

și oameni în altă direcțiune și așa zicând descompusă în două, trebuie astfel a treia direcțiune, ce nu conduce nici la unul, nici la alt scop. În chipul acesta fiind clătinați și împinși ne încheiem viața fără să fie consimțit cu noi înșire, fără a fi de folos ori pentru noi, ori pentru alții.

Acum mai rămâne îndărăt educațiunea familiară sau naturală. Dar ce se poate aștepta dela astfel de oameni, cari sunt educați numai și numai pentru folosul propriu? Dacă s'ar putea slăbi contrarietățile ajungându-lui scop dublu și astfel a-l contopi pe celalalt în unul, prin aceasta la tot cazul am putea rostogoli o mare piedecă dinaintea fericirii omenești. Ca să putem ajunge la aceasta, ar trebui să-l vedem cultivat pe deplin. Ar trebui să-i studiem individualitatea, a vedea progresarea lui, a urmă cu atențiune decursul vieții sale, cu un cuvânt ar trebui să cunoaștem omul naturii. Așa cred, că după cetirea cărții acesteia, vor face puțin progres în direcțiunea cercetării aceluia.

Ce trebuie deci să facem, ca să cultivăm un om așa de tot extraordinar? Fără îndoială foarte mult trebuie așa zicând să stăruim într'acolo, ca nimic să nu se forteze. Când este vorba a pluti în contra vântului numai obicinuim a stă la îndoeli; dar când valurile mării se înfurie și căutăm un loc sigur, trebuie să aruncăm ancora. Grijește tinere pilot, ca funea să nu se lărgească sau ca ancora să nu se miște mai departe și corabia-ți până ce nu observi, să fie răpită de aripele furtunei.

În viața socială unde fiecăruia e designat locul, trebuie crescut pentru locul său anumit, pe care părăsindu-l, nu e apt pentru nimic. Educațiunea numai întru atât e folositoare, intrucât se asociază norocirea chemării părintești; de altcum e spre dauna elevilor, dacă și numai din punctul de vedere al acelor prejudiții, pe cari le transpun într'înșii. În Egypt, unde datorința copilului eră a îndeplini oficiul tatălui său, educațiunea cel puțin a avut un scop definit; dar la noi, la cari rămâne numai deosebirea de ranguri și cari neconținut ne apucăm de alte ocupațiuni, nimeni nu poate ști, că dacă prin aceea, că își crește copilul său pentru facultatea sa proprie, nu va lucra oare în contra interesului său.

În organizațiunea naturii fiind oamenii egali, chemarea lor comună constă în ființa lor omenească, și cine e educat corespunzător acestui scop, nu poate a-l îndeplini rău acela, cu care stă în oarecare raport. Designeze elevul meu pentru armată, pentru serviciu bisericesc sau carieră iuridică, pe mine puțin mă împoartă, pentru că înainte de a-l primi părinții pentru urmărirea chemării lui, deja l-a provocat natura la viața omenească. A trăi e aeea măiestrie, pe care voiesc să o învețe dela mine. Nu zic, că după-ce va eși de sub mâinile mele va fi jude, soldat sau preot, dar va fi om. Tot aceea, ce omului trebuie să știe, în caz de lipsă chiar așa va ști, ca ori cine; înzădar i-a schimbat starea invidioasa soarte, el în locul va fi acasă. „În mâinile mele ești, soarte, te-am prins de

Pentru stațiunea învățătoarească dela școala ort. română din *Dârnișoara*, se escrie concurs cu termin de alegere pe 22 August (4 Sept.) a. c.

Emolumentele sunt: în bani 600 cor., cortel cu grădină și venitele ștolare. De lemne pentru încălzitul școalei se va îngriji comuna. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Recursele ajustate conform §-lui 61 din Regulament și adresate com. par. din *Dârnișoara*, să se trimită scrisorile în Oficiu ppsc în Oradea-mare, până la 20 August (2 Sept.) a. c., având recurenții a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcala* protopop insp. școl.
—□— 2—3

Pentru stațiunea învățătoarească dela școala ort. română din *Cotigletii*, se escrie concurs cu termin de alegere pe 26 August (8 Sept.) 1908.

Emolumentele sunt: în bani gata 600 cor., cortel cu grădină de legumi și venitele cantonale. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Recursele ajustate conform §-ului 61 din Regulament și adresate comitetului parohial din *Cotigletii* să se trimită scrisorile în Oficiu protopopesc din Oradea mare până la 23 Aug. (5 Sept.) a. c. având recurenții a se prezenta în s-ta biserică de acolo spre ași arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcala* protopop insp. școlar.
—□— 2 3

Pentru stațiunea învățătoarească dela școala ort. română din *Păușa*, se escrie concurs cu termin de alegere pe 29 August (11 Sept.) 1908.

Emolumentele sunt: În bani 600 cor. cortel cu grădină; pentru școala de repetiție 40 cor. dela antiștia comunală; venitele ștolare. Alesul va avea să provadă cantoratul fără altă remunerațiune.

Recursele ajustate conform §-ului 61 din Regulament și adresate com. paroh. din *Păușa* să se trimită scrisorile în Oficiu protopopesc în Oradea mare până la 26 August (8 Sept.) a. c. având recurenții a se prezenta în s-ta biserică de acolo spre ași arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala* protopop insp. școlar.
—□— 2—3

Se escrie concurs pe stațiunea învățătoarească dela școala ort. română din *Varviz* cu termin de alegere pe 23 August (5 Sept.) a. c.

Emolumentele sunt: 1. În bani 160 cor. 2. 70 măsuri bucate 139 cor., 3. pământ arător 3 jug., 40 cor., cvartir cu grădină și ștolele cantonale.

Darea după pământ o va suportă alesul. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Recursele ajustate conform §-ului 61 din Regulament și adresate com. paroh. din *Varviz* să se trimită scrisorile în Oficiu protopopesc în Oradea-mare până la 20 Aug. (2 Sept.) 1908, având recurenții a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare spre ași arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala* protopop insp. școlar.
—□— 2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunei învățătoarești dela școala ort. rom. din *Spurcani*, se escrie concurs cu termin de alegere pe 23 Aug. (5 Sept.) a. c.

Emolumentele sunt: 1. În bani gata 480 cor. 2. Folosirea pământului 9 jugh. 1117□ arător, prețuit în 120 cor. 3. Ștole 20 cor. 4. Dreptul de pășunat după 4 drb. vite 8 cor. 5. Cortel cu grădină, pentru instruarea adulților va primi remunerație deosebită. Alesul va avea să provadă și cantoratul. Dările după pământ le va suportă alesul.

Recursele ajustate conform §-lui 61 din Regulament și adresate com. par. din *Spurcani*, să se trimită scrisorile în Oficiu ppsc în Oradea-mare, până la 20 Aug. (2 Sept.) a. c., având recurenții a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare, spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcala* protopop insp. școl.
—□— 2—3

Pentru stațiunea învățătoarească dela școala ort. română din *Bucuroae*, se escrie concurs cu termin de alegere pe 26 Aug. (8 Sept.) a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: În bani 600 cor., cortel cu grădină și venitele cantonale. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Recursele ajustate conform §-lui 61 din Regulament și adresate com. parohial din *Bucuroae*, să se trimită scrisorile în Oficiu protopopesc în Oradea-mare, până la 23 August (5 Sept.) a. c., având recurenții până la acest termin a se prezenta în s. biserică de acolo, spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcala* protopop insp. școl.
—□— 2—3

Nr. 985/1908

36 Pl.

Pentru îndeplinirea postului de *secretar* la Consistorul ortodox român din *Oradea-mare*, în mod definitiv, cu salariu de 2900 cor., și dreptul de penziune în cadrul statutelor fondului de penziune pentru funcționarii consistoriali, se publică concurs până la **17/30 August a. c.**

Cine dorește a ocupa acest post, să-și înainteze recursul subsemnatului Consistor, provăzută cu documente:

- a) că e credincios al bisericii ort. române;
- b) că e preot ori teolog cu examen de calificare preotească;
- c) că e licențiat sau absolvent al facultății juridice sau celei de litere (filozofie) și ce limbă vorbește și scrie;
- d) ce activitate publică a dezvoltat până acum, fie prin lucrări literare ori pe terenul școlar, sau administrativ.

Secretarul, în afară de agendele ordinare secretariale și cele prezidiale, va prevedea și referada în senatul școlar și cel episcopesc.

Oradea-mare, 1/14 Iulie 1908.

Consistorul eparhial gr.-or.
rom. din Oradea-mare

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de *prefect* la internatul gr.-or. rom. diecezan din *Beiuș*, se deschide concurs pe lângă următoarele condițiuni:

Recurenții pot fi teologi absolvenți, cu maturitate, ori absolvenți de vre-o altă facultate superioară.

Aceia, cari pot dovedi, că știu instrui și conduce cor vocal, sunt preferiți.

Petițiunile, cu documentele, pe cari pot să se bazeze, sunt a se înainta Rectorului internatului cel mult până la **6/19 August** a. c.

Salariul anual împreună cu acest post, în bani e 300 cor., apoi vipt, luminat, încălzit, serviciu și chirie mobilată.

Postul este a se ocupa la 17/31 August a. c.

Dat în *Beiuș*, (*Belényes*) la 2/15 Iulie 1908.

*Reccoratul internatului gr. or.
rom. diecezan din Beiuș*

—□— 3—3

Nr. 3832/1908.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din comuna *Bucovăț*, (protopopiatul *Timișorii*) foastă a preotului *Cornel Gherga*, decretată de clasa primă, care parohie începe dela Nr. 1 și continuă incluzive Nr. 92 în stânga drumului ce duce spre *Moșnița*; prin aceasta se scrie concurs din oficiu cu termen de 30 zile socotit dela prima publicare în organul oficios al diecezei. Ca reflectanți se admit și recurenții cu cvalificație de clasa a două.

Beneficiul se compune din folosirea sesiunii parohiale, stole și birul uzuat, nu altcum și întregirea dela stat conform cvalificației. Dările și ecvivalentul pentru sesiune le va solvi alesul.

Dela recurenți se cere cvalificația prescrisă pentru parohii de clasa primă, eventual de a doua. Recurenții pe lângă observarea §-ului 20 din Reg. pentru parohii au a se prezenta în sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cant, tipic și oratorie.

Recūrsele sunt a se susține P. Oficiu protoprezbiteral al *Timișorii* cel mult până în ziua ultimă a espirării concursului.

Alesul va avea să provadă gratuit catehizarea în școala confesională alternativ cu celalt paroh.

A r a d, din ședința conzistorială dela 10/23 Iulie 1908.

Conzistorul gr.-or. român din Arad.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de cl. III din *Buciumi-Topești*, ppiatul *Orășii-mari*, se scrie concurs cu termen de alegere pe **17/30 August** a. c.

Emolumentele sunt: 1. Dela *Buciumi* una sesie pământ parte arător parte pășune. dela 50 numere de case câte 1/2 măsură cucuruz și una zi de lucru. 2. Dela *Topești* 7 jughere pământ parohial, dela 50 nre de case câte 1/2 măsură cucuruz și una zi de lucru, dela ambele parohii stolele îndatinat. Intregirea dela stat pentru preoții fără 8 clase 566 cor. 18 fil. Contribuția după pământul ales o va suportă preotul ales.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie au să-și înainteze recursele lor instruite conform dispozițiilor din Regulamentul pentru parohii subsemnatului până la 15/28 August a. c., având până la alegere a să prezenta recurenții în vre-o Duminecă ori sârbătoare la s. biserică de acolo spre a-și arăta dexteritatea în cant și oratorie.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Toma Păcala* pprezviter insp. școl.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala ort. română din *F. Oșorheiu*, se scrie concurs cu termen de alegere pe **15/28 August** 908.

Emolumentele sunt: 1. Dela comuna bisericască 4.0 cor. iar dela *Ven. Conz.* 200 cor. în numărari. 2. Cortel cu grădină de legumi precum și stolele cantonale îndatinat dela funcțiunile obveninde. Alesul va avea se provadă cantoratul și să conducă școala de repetițiune fără altă remunerațiune.

Dela recurenți să poștețe ca recursele provăzute în senzul §-lui 61 din regulament și adresate com. paroch. din *F. Oșorheiu* să le aștearnă oficiului protopopesc în *Oradea mare* până la 12/25 August a. c. având recurenții până la termenul de alegere a-să prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în s-ta biserică de acolo spre a-si arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Toma Pacala* protopop insp. școlar.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala confesională ort. română din *Felcheriu*, se escrie concurs cu termen de alegere pe **16/29 August** 1908.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 600 cor. 2. Pentru lemne de foc 60 cor. 3. Pentru conducerea școalei de repetiție dela antistia comunală 30 cor. 4. Venite ștolare. Alesul va avea să provadă cantoratul fără altă remunerațiune.

Dela recurenți să poștețe ca recursele provăzute în senzul §-lui 61 din regulament și adresate com. paroch. din *Felcheriu* să le înainteze oficiului protopopesc în *Oradea mare* până la 14/27 August a. c. iar până la termenul de alegere a-să prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s-ta biserică de acolo, spre ași arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Toma Pacala* protopop insp. școlar.

—□— 3—3

Prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala superioară cu cl. III—VI de băieți din comuna *Toracul-mare*, cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele anuale sunt: 1. Salar în bani gata 1000 cor. și cvinevenalele legale, dar numai după un timp neîntrerupt de 5 ani în aceasta comună. 2. Cvarțir în natură, constător din două chilii, anticameră cuină, cămară și edificiiile laterale aparținătoare. 3. Pentru conferințele învățătoresți 30 cor. 4. Pentru scripturistică 10 cor. — La înmormântări alesul va participa perondat cu ceialți învățători pe lângă o taxă de 1 cor. fără pompă; dela părăstase 1 cor. — Alesul va avea să în eplinească și să conducă cântările bisericesti în strana dreaptă, a instrui pe școlari în rile cântă rituale și a conduce școala de repetiție cu băieții deobligati. — Dela recurenți se cere cvalificațiune cu calcul general distins ori bun, iar cei cu clase medii și conducători de cor vor fi preferiți. Capabilitatea de-a instrui și conduce cor vocal, au a o dovedi cu atestat dela respectiva comună bis. unde ca atare a instruat și condus cor vocal.

Recursele astfel ajustate cu toate documentele prescrise de lege și adresate com. par. din *Toracul-mare*, au a se trimite P. O. D. *Paul Miulescu* protopop și inspector cercual de școale în *Nagy-Komlós* (*Torontál*), iar până la alegere reflectanții au a se prezenta în of. bis. spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința com. par. dela 12 Iuliu n. (29 Iunie v.) 1908.

Pavel Cicală, m. p.

Nicolae Onciu, m. p.

preș. com. par.

inv. not. inter.

In conțelegere cu mine: *Paul Miulescu* protoprezviter

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școala gr.-or. rom. din **Tenke** (Tinca) comitatul Bihor, cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia oficială „Bis. și Șc.“, pe lângă următoarea dotațiune:

1. Cărtir acomodat, cu grădină de legume. 2. În bani numărari 230 cor. 3. 10 jugere pământ estravilan în valoare 80 cor. 1½ jug. cat. intravilan în preț de 50 cor. și 4 competențe învăț. 4. Stolele uzate.

Reflectanții au să se prezinte în biserica din Tinca spre a-și arată desteritatea în cele rituale, iar recursurile lor ajustate conform regulamentului, și adresate comitetului parohial au să le substearnă protopopului concerninte Nicolae Roxin în Méhkerék.

Dat în ședința com. par. ținută în Tinca la 2/15 Iulie 1908.

Nestor Popa
pres.

Romul Barbu
notar.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* protoprezviter.

—□— 3—3

Prin strămutare devenind vacantă stațiunea învățătorescă din **Medveș** (protoprezbiteratul Timișorii), pentru îndeplinirea ei definitivă să escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan.

Emolumentele anuale sunt: 1. Dela comuna bisericească în bani gata 400 coroane și întregirea ce se va cere dela stat în cvota ce se va încuviința. 2. 5 jughere pământ. 3. Cortel liber. 4. 12 metri de lemn pentru trebuința învățătorului (8 metri pentru încălzitul salei de învățământ). 5. Pentru participare la conferință 12 cor. 6. Pentru scripturistică 6 cor. 7. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.

Reflectanții au să-și înainteze recursurile ajustate cu documentele de calificare prescrise la P. On. oficiu protoprezbiteral în Temesvár-Gyárvaros. Alesul fără altă remunerație va avea să provadă cantul în sf. biserică și să compună socofile culturale. Recurenții vor avea să se prezinte însă nu în ziua alegerii în sf. biserică, spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința com. par., ținută în Medveș la 24 Iunie (7 Iulie) 1908. Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezb. *D. Traian Putici. m. p.*
inspector de școale.

—□— 3—3

Pentru întregirea definitivă a vacantului post de învățătoare dela școala poporală confesională gr. or. rom. din **Belinț** și a vacantului post de învățător conf. gr.-or. rom. din **Brestovaț**, să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

I Cu postul de învățătoare din Belinț, până în 1 Iulie n. 1910, când se începe dotația după articolul de lege XXVII din 1907, sunt împreunate următoarele emolumente: 1. În bani gata 600 coroane; 2. pentru conferențe și scripturistică 20 coroane; 3. 12 metri lemn de încălzit sala și locuința și 4. Cortel în natură constător din 2 chilio, bucătărie, cămară și grădină te legumi.

Dela reflectante, în vederea împrejurării că, aleasa din 1910—1 Iulie încolo are dotație foarte bună și că Belințul e comuna centrală din tract, să cere să aibă examenul de calificare învățătorescă cu nota „foarte bine“ și să fie capabilă a instrui pe fete și cântările bisericesti.

II. Cu postul de învățător din Brestovaț (Aga) sunt împreunate următoarele emolumente: a) În bani gata 81 cor. 60 fil.; b) în naturalii 720 litre grâu — prețuit în 81 cor. 60 fil. — și 720 litre cucuruz prețuit în 69 cor. 60 fil.; c) 4 jugere pământ, parte arător, parte fânaț, — prețuit în 80 cor.; d) pentru scripturistică 4 cor. și pentru conferențe 6 cor.; e) locuința liberă și grădină și f) dela înmormântări de prunci sub 7 ani 40 fil., și în sus și dela oameni mari 80 fil, iar cu liturgie 1 coroană.

Se obsearvă că salariul se întregeste dela stat pe baza art. de lege XXVII din 1907, fiind în principiu pus deja în vedere din partea înaltului ministeriu, având să primească alesul dela întărirea sa de învățător definitiv diferența dela dotația dată de parohie până la cea statorită prin legea provocată aci. Alesul nu poate cere dela parohie să-i anticipe această diferență sub nici un titlu.

Aleul, tot pe lângă dotația specificată aci, dator să conducă și strana și să cânte la cununii.

Atât reflectantele la postul de învățătoare din Belinț, cât și concurenții la postul de învățător din Brestovaț (Aga), ambele din tractul Belințului (Béline, Temes megye), au să se prezinte odată în sf. biserică din respectiva parohie, spre a-și arată desteritatea în cântare, acest din urmă și din tipic.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu mine: *Gerasim Serb,*
protoprezbitor.

—□— 3—3

Pentru stațiunea învățătorescă dela școala confesională ort. română din **Sintelec** să escrie concurs cu termen de alegere pe **16/29 August** 1908.

Emolumentele sunt: 1. În bani numărari d la 95 numere de case à 4 cor. 360 cor. 2. Dela 95 numere case câte o jumătate măsură bucate 95 cor. 3. 16 jughere pământ arător și fânațe 60 cor. 4. Pentru lemn de încălzit 50 cor. 5. Venite ștolare. 6. Cortel cu intravilan. Alesul va avea să conducă școala de repetițiune și să provadă cantoratul fără altă remunerațiune.

Recursurile ajustate conform §-lui 61 din regulament și adresate com. parohial din Santelec, să vor înainta până la 14/27 August a. e. oficiului protopopesic în Oradea mare, având recurenții a să prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s-ta biserică spre ași arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala* protopop insp. școlar.
—□— 3—3

Pentru stațiunea învățătorescă dela școala ort. română din **Stracoș**, se escrie concurs cu termen de alegere pe **17/30 August a. e.**

Emolumentele sunt: În bani gata 440 cor., cortel cu grădină de legumi. Întregirea până la minimalul prescris se va acoperi prin eventualul ajutor de stat. Alesul va avea să conducă strana și școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Recursurile ajustate conform §-lui 61 din Regulament și adresate com. par. din Stracoș, sunt a se înainta oficiului protopopesic în Oradea-mare până la 15/28 August, având a se prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică de acolo spre a și arată dexteritatea în cant și tipic. Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Toma Păala* protopop insp. școl.
—□— 3—3

Pentru stațiunea învățătoarească dela școala confesională ort. română din **Voivozi**, se escrie concurs cu termin de alegere pe *19 August (1 Sept.) a. c.*

Emolumentele sunt: In bani gata 600 cor., cortel și grădină de legumi. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetițiune fără altă remunerațiune.

Recursele ajustate conform §-lui 61 din Regulament și adresate com. parohial din Voivozi, sunt a se înainta oficiului protopopesc în Oradea-mare, până la 17/30 August a. c. având recurenții a se prezentă în vre-o Duminecă' ori sârbătoare în s. biserică de acolo, spre a-și arată dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Toma Păcala* ppreziter insp. școlar.
—□— 3—3

Pentru stațiunea învățătoarească dela școala ort. română confesională din **Suiug**, se escrie concurs cu termin de alegere pe *19 August (1 Sept.) a. c.*

Emolumentele sunt: In bani gata 600 cor., cortel și grădină de legumi. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetițiune fără altă remunerațiune.

Recursele ajustate conform §-lui 61 din Regulament și adresate com. par. din Suiug, să se înainteze oficiului protopopesc până la 17/30 August a. c., în Oradea-mare, având a se prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică de acolo, spre a-și arată dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Toma Păcala* protopop insp. școlar.
—□— 3—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoarești din **Văsoaia**, se publică concurs cu termin de alegere de *30 de zile* dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente: 1. In bani gata 200 cor. 2. $\frac{1}{2}$ sesie de pământ 40 cor. 3. 10 șinice bucate jumătate grâu, jumătate cucuruz 100 cor. 4. 8 stângini de lemue din cari se va încălzi și școala 64 cor. 5. Conferința 12 cor. 6. Scripturistica 8 cor. 7. Locuință și grădină.

Ceice reflectează la acest post sunt poștiți a-și trimitte recursesle lor instruite cu toate documentele prescise și adresate com. par. la oficiul pprezv. în Buttyin, având a se prezentă în s. biserică spre a-și arată dexteritatea în cântare și tipic, având a providea și cantoratul fără altă remunerație.

In conțelegere cu: *Trăian I. Magier* pprezv, insp. școl.
—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Curtici**, devenind vacant prin penzionarea învățătorului Florian Cioara, se publică concurs cu termin de *30 de zile* dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar în bani gata 1000 cor. 2. Cvarțir liber cu 3 chilioi, băcătărie, grădină intravilan și celelalte aparținătoare. 3. Pentru conferință 20 cor. 4. Scripturistica 14 cor. 5. Dela inmormântări unde va fi poftit 2 cor., și 6. Cvinevenalul legal.

Alesul este îndatorat să conducă strana în Dumineci și sârbători, să instrueze pruncii în cântările rituale și să țină școala de repetițiune fără altă remunerațiune.

Ceice vor dovedi că sunt harnici de a înființa și conduce corul vocal, vor fi preferiți

Recursele ajustate cu documentele recerute și adresate com. par. să se subștearnă P. On. Oficiu protopopesc din Chișineu (Kisjenö), iar dela recurenți se recere să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică. spre a-și arată dexteritatea în cântare și tipic.

Din ședința com., par. ort. rom. ținută în Curtici la 29 Iunie 1908.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Dr. Ioan Trailescu* protoprezviter.
—□— 3—3

In urma încuviințării Ven. Consistor din Oradea-mare, dtto 1/14 Iulie, 1908 Nr. 1442 B, pentru îndeplinirea vacantei parohii de c. III din **Botean**, protopopiatul Peșteșului, prin aceasta se publică concurs, Cu termin de alegere pe 17/30 August.

Emolumentele: 1. Casă parohială, cu două chilioi culină și supraedificatele de lipsă. 2. 22 jugh. pământ, parte arător, parte fânaț. 3. Stolele uzuat și anume: prohodul mic 2 cor.: mare: 4, 6, — 12 cor. botez 1 cor.; festanie dela 1 — la 2 cor.; birul dela fiecare număr de casă: 1 vică sau în bani: à 2 cor. 4. Intregirea dotației dela stat, conform cvalificațiunei alesului.

Doritorii de a ocupa această parohie să-și înainteze petițiile lor ajustate conform dispozițiilor regulamentare, subscrisului protoprezbiter în Mezötel gd, și cu stricta observare a §-ului 20 din Regulamentul pentru parohii, anul 1906, să se prezinte în vre-o Duminecă, ori sârbătoare, în sfânta biserică din Botean, spre a-și arată dexteritatea în slujba dumnezeiască, în cant și tipic.

Comitetul parohial.

Teodor Popa
adm. par. preș. com. par.

Ioan Hadade
notar com. par.

In conțelegere cu: *Alexandru Muntean* protoprezviter.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

Conform decisului Ven. Consistor din Arad de dtto 16/29 Iulie a. c Nr. 4827/1908, se publică licitațiune minuendă pentru repararea partea internă a bisericeii din **Dieci**, protopopiatul Buteni, cu termin de licitațiune se defige pe Mercuri **6/19 August** a. c. la 2 ore p. m. în localitatea școalei.

Prețul de exclamare e 3144 cor. 13 fileri.

Doritorii de a licită, au se depună în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile vadiu de 10% după prețul de exclamare.

Comuna bisericăescă își rezervă dreptul de a primi pe acel reflectant întreprinzător în care va avea mai multă încredere.

Preliminarul de spese, precum și condițiile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Dieci, din ședința comitetului parohial gr.-or. rom. ținută la 20 Iulie (2 August) 1908.

Georgiu Lupșa
par. preș.

Petru Nan
notar.

—□—

1—2